

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА БІОЛОГІЇ ЛІСУ, МИСЛИВСТВОЗНАВСТВА ТА ІХТІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету

_____ Л.О. Омелянчик
(підпис) (ініціали та прізвище)
« ____ » _____ 2023 р.

Анатомія та фізіологія собак

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ магістрів
(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____ 205 Лісове господарство
(шифр, назва спеціальності)

освітньо-професійна програма Мисливське господарство
(назва)

Укладач: старший викладач Максименко М.Л.
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри біології лісу, мисливствознавства
та іхтіології

Протокол № 1 від «__» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри біології лісу,
мисливствознавства та іхтіології

_____ В.І. Домніч _____

Ухвалено науково-методичною радою
біологічного факультету

Протокол №__ від «__» _____ 2023 р.

Голова науково-методичної ради
біологічного факультету

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

2023 рік .

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Загальна кількість кредитів — 3	Обов'язкова	
		Цикл/блок дисциплін: професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 205 Лісове господарство	Загальна кількість годин — 90	Семестр:	
		2-й	2-й
Освітньо-професійна програма Мисливське господарство та рослинні ресурси	Кількість змістових модулів — 4	Лекції	
		26 год.	6 год
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів — 10	Практичні	
		12 год.	6 год
		Самостійна робота	
		52 год.	78 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія собак» є надання студентам комплексу теоретичних та практичних знань щодо будови, розвитку та фізіологічних особливостей собак. Дана дисципліна формує у студентів цілісну уяву про організм собак як одне ціле, а його будова вивчається у взаємодії органів і систем та у аспекті взаємозв'язку структур та функцій на фоні розвитку в онтогенезі та філогенезі. Студенти знайомляться з такими загальнонауковими категоріями як взаємозв'язок між структурою та функцією (формами та змістом), частинами і цілістю, зміною якісного стану об'єкта в часі та просторі, причинністю змін тощо.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Анатомія та фізіологія собак» є надання студентам комплексу знань щодо будови організму тварин, зокрема собак, функціональної, еволюційної та клінічної анатомії й фізіології, а також сформуванню вміння, навички та професійні компетенції щодо сучасних методів та методик досліджень в анатомії та фізіології тварин.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні: *знати*: основні положення та термінологію морфології, анатомії та фізіології тварин; будову органів та систем органів тварин; видові особливості анатомії тварин; фізіологічні функції органів та систем органів тварин;

вміти: визначати топографічне розташування та будову органів та частин тіла тварин, зокрема собак; визначати анатомічні та вікові особливості різних порід собак; визначати та фіксувати фізіологічні характеристики різних порід собак.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей), які характеризуються:

- розуміти сутність та соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес;
 - здатність до сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (дотримання принципів біоетики), має чітку ціннісну орієнтацію на збереження природи та охорону прав і здоров'я людини;
 - здатність до самостійного вивчення та засвоєння нових знань, до змін науково-виробничого профілю професійної діяльності;
 - здатність здійснювати пошук інформації, необхідної для ефективного виконання професійних завдань, із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційні технології з дотриманням вимог інформаційної безпеки;
 - здатність використовувати професійно-профільні знання з наук про Землю (фізичної географії, ґрунтознавства тощо) для оцінки впливу факторів середовища на організми та їх угруповання з метою підвищення продуктивності та біологічної стійкості біоценозів та сталого використання мисливських ресурсів;
 - здатність використовувати методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації біологічних об'єктів;
 - здатність застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички для догляду, утримання, розведення та підготовки до використання мисливських собак;
- здатність забезпечувати виконання норм чинного законодавства України та свідомо їх застосовувати у професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи, що забезпечують досягнення результатів навчання та компетентностей
<p>ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.</p> <p>ЗК–10 Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>СК–7 Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.</p> <p>СК–8 Здатність вирішувати поставлені завдання з мисливства та забезпечувати ведення мисливського господарства в лісовому фонді.</p> <p>СК–13 Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації мисливських угідь, поліпшення їх стану та оптимізації використання.</p> <p>СК–14 Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з охорони, підвищення продуктивності та сталого використання природних популяцій.</p>	<p>Методи навчання: інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, евристичний метод, кейс-метод, імітаційний метод, дискусійний метод (групові дискусії, диспути).</p> <p>Контрольні заходи: <i>Поточний контроль:</i> виконання тестових завдань; перевірка і захист практичних завдань; контрольна роботи із кожної проміжної атестації. <i>Підсумкові контрольні заходи:</i> захист індивідуального завдання; складання екзамену.</p>
<p>ПРН 2 Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.</p> <p>ПРН 4 Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями</p>	

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи, що забезпечують досягнення результатів навчання та компетентностей
<p>для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.</p> <p>ПРН 8 Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог. ПРН 10 Аналізувати результати досліджень лісівничо- таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та докільля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.</p> <p>ПРН 11 Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану докільля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.</p> <p>ПРН 14 Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших. ПРН 15 Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.</p> <p>ПРН 16 Організувати результативні та безпечні умови праці.</p> <p>ПРН 18 Здійснювати професійні взаємодії та взаємозв'язки з працівниками лісового та мисливського господарств та фахівцями природоохоронних установ та організацій.</p> <p>ПРН 19 Знання наукових досягнень, сучасних тенденції розвитку, особливостей організації, ведення та перспективи розвитку лісової, мисливської і ботанічної галузі; принципів, методів, правових та соціальних засад сталого природокористування.</p>	

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Анатомія та фізіологія собак» є складовою варіативної частини навчального плану. Ця дисципліна спрямована на опанування студентами знань та формування вмінь і навичок необхідних для формування професійно гарматного фахівця щодо збалансованого природокористування. Вона розроблена з урахуванням того, що студенти вивчають загальні питання щодо особливостей біології та екології тварин в курсах нормативних та професійно спрямованих дисциплін, зокрема «Загальна екологія», «Лісова зоологія» тощо. Дисципліна «Анатомія та фізіологія собак» є базовою для засвоєння професійно спрямованих дисциплін: «Біологія собак», «Основи ветеринарії та зоогієни», «Техніка та методи розведення собака», «Техніка здобування мисливських тварин» тощо. Таким чином програма курсу тісно пов'язана з дисциплінами циклів гуманітарної та соціально-економічної і професійно практичної підготовки. Компетентності сформовані у студентів під час засвоєння матеріалу курсу «Анатомія та фізіологія собак» в подальшому використовуються і під час вивчення дисциплін професійного спрямування і для проходження навчальних та виробничих практик.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Вступ. Шкіряний покрив та опорно-рухова система собаки.

Тема 1. Вступ до анатомії та фізіології.. Загальні уявлення про організм.

Анатомія та фізіологія: мета, завдання та зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття про анатомію як науку про будову, зв'язок та топографію органів в організмі. Поняття про фізіологію як науку про механізми функціонування органів, систем органів та організму в цілому. Історія розвитку анатомії та фізіології. Анатомічні площини. Тканини та їх характеристика. Класифікація тканин. Епітеліальна, м'язова, нервова, опорно-трофічна (кров, лімфа, сполучна тканини): будова та властивості. Єдність організму та середовища. Особливості будови організму собаки.

Тема 2 Шкіряний покрив. Фізіологія шкіри

Характеристика шкіряного покриву. Будова шкіри. Шкіряні залози, їх будова та призначення. Типи волосся. Будова кігтя. Особливості шкіряного покриву собак. Значення шерстного покриву та сальних залоз. Линяння. Призначення та типи линяння. Тактильні, больові та температурні рецептори та їх значення. Епідерміс та його властивості.

Тема 3 Опорно-руховий апарат собаки.

Характеристика опорно-рухової системи тварин. Походження та розвиток опорно-рухової системи. Osteологія. Будова скелету. Класифікування кісток. Загальні поняття про з'єднання кісток. Будова суглоба. Типи суглобів: синартрози, гемартрози, диартрози. Осьовий скелет. Хребет. Грудна клітка. З'єднання та рух кісток осьового скелету. Будова кінцівок. Активна частина опорно-рухового апарату. Мієлогія - вчення про м'язи. М'яз як орган. Будова м'язів. Класифікування м'язів. М'язовий тонус. Особливості будови опорно-рухової системи собаки.

Змістовий модуль II. Вісцеральні системи організму собаки.

Тема 4. Система органів дихання. Фізіологія дихання Система органів дихання (ніс, гортань, трахея, легені), їх специфіка та особливості будови. Легеневе дихання. Механізм рухів дихання. Дихальний цикл. Кількісні характеристики дихальної системи. Життєва ємність легень, дихальний об'єм, залишкове повітря тощо. Акти вдиху та видиху. Механізм газообміну в легенях. Механізм газообміну в тканинах. Регуляція дихання.

Тема 5. Травна система. Особливості фізіології травної системи собак Загальна характеристика органів травної системи та їх топографія. Залози травної системи (печінка, підшлункова, слинні, шлункова та інші). Особливості будови та функціонування травних залоз. Будова відділів травної системи та їх топографія. Особливості будови травної системи собаки. Будова шлунку. Порожнини тіла. Порожнина очеревини та її відділи. Серозні порожнини та їх похідні (очеревина, брижа, сальники тощо). Механізм перистальтичних скорочень та їх регуляція. Травні залози та їх секрети. Типи травних залоз. Секрети залоз різних відділів травної системи. Поняття про ферменти. Основні ферменти та їх класифікація. Травлення в різних відділах травної системи (ротова порожнина, глотка, стравохід, шлунок, кишечник). Регуляція роботи травної системи. Центри насичання та голоду.

Тема 6. Система видільня та фізіологія процесів виділення.

Загальна характеристика видільної системи. Функція системи сечовиділення. Нирки - головний орган сечовидільної системи. Будова нирок. Типи нирок та їх топографія. Будова шляхів сечовиділення та їх топографія. Сечовід. Сечовий міхур. Сечовипускальний канал. Значення процесів виділення. Продукти метаболізму клітин організму. Первинна та вторинна сеча.

Тема 7. Статева система. Фізіологія розмноження та її видова специфіка.

Особливості будови статевої системи та її топографії у самців та самиць. Будова статевих гонад. Особливості будови гамет. Статевий диморфізм. Особливості розмноження собак. Молочні залози. Призначення. Будова молочних залоз. Склад молока та молозива. Лактація. Строки молочного годування у тварин. Фактори, що впливають на лактацію. Необхідність молочного вигодовування цуценят.

Змістовий модуль III. Інтегральні системи організму собаки.

Тема 8. Серцево-судинна система. Специфіка внутрішнього середовища організму
 Поняття про внутрішнє та зовнішнє середовище організму. Транспорт речовин в організмі. Кров та лімфа, їх роль в забезпеченні процесів життєдіяльності організму. Функції крові. Кількість та склад крові. Формені елементи крові та їх функція. Топографія та будова серця. Особливості будови серцевого м'яза. Функціональна роль передсердь та шлуночків. Серцевий цикл та його фази. Співвідношення фаз серцевого циклу у часі. Провідна система серця. Будова судин. Типи судин (артерії, вени, капіляри. Оболонки судин. Топографія кровоносних судин собаки. Поняття про круги кровообігу. Кров'яний тиск у різних частинах серцево-судинного русла. Пульс. Особливості кровообігу органів (серця, легень, мозку, печінки). Кровотворні органи, їх будова та функції. Кровотворення та його регуляція. Склад лімфи та тканинної рідини. Лімфатична система. Лімфоутворення. Лімфо відтік. Захисна функція крові та лімфи. Поняття про антигени та антитіла. Імуногенез.

Тема 9. Ендокринна системи. Ендокринна регуляція органів та їх систем
 Поняття про залози та секрецію. Секреція - властивість живих клітин. Спеціалізовані клітини секреції. Типи секреції. Особливості залоз внутрішньої та зовнішньої секреції. Органи внутрішньої секреції: класифікація, походження залоз. Поняття про гормони. Класифікація гормонів. Властивості гормонів. Топографія органів внутрішньої секреції собаки. Анатомічна будова основних залоз внутрішньої секреції. Нервова та ендокринна регуляції, їх схожість та розбіжності. Роль гормонів в ендокринній регуляції. Механізми дії гормонів на роботу органів та систем. Основні гормони залоз внутрішньої секреції. Зобна залоза, її ендокринна функція та роль у розвитку імунітету. Ендокринна функція нирок.

Тема 10. Обмін речовин та енергії в організмі тварин. Теплообмін в організмі
 Обмін речовин - важливіша властивість живої матерії. Поняття про асиміляцію та дисиміляцію. Загальний обмін між організмом та навколишнім середовищем. Загальний обмін та його складові. Вуглеводний обмін. Білковий обмін. Жировий обмін. Водний обмін. Обмін мінеральних речовин. Витрачання енергії у спокої. Специфічна динамічна дія їжі на обмін. Залежність обміну речовин від зовнішніх умов середовища та стану організму. Фізіологічні особливості норм живлення собак. Теплообмін в організмі. Особливості теплообміну собак. хімічна та фізична терморегуляції.

Тема 11. Будова та функції нервової системи. Органи чуття. Фізіологія збудливих тканин

Загальна характеристика нервової системи ссавців. Функції нервової системи. Будова центральної нервової системи. Головний мозок. Механізм впливу мозочка на рухові функції. Середній мозок. Проміжний мозок. Спинний мозок. Вегетативна нервова система. Симпатична та парасимпатична нервова системи. Будова периферичної нервової системи. Топографія нервів. Особливості будови нервової системи собак. Органи чуття як система орієнтації. Поняття про збудливі тканини. Нервовий імпульс. Механізм збудження. Закони проведення імпульсу по нервах. Нерво-м'язова передача. Медіатори. Загальна характеристика медіаторів. Синаптичне гальмування. Властивості м'язової тканини, її мікроскопічна будова. Регуляція м'язових скорочень. Нервова регуляція. Робота м'язів, стомлюваність. Сила м'язів. М'язів тонус. Стомлення м'язів.

Змістовий модуль IV. Фізіологія вищої нервової діяльності собак і формування поведінки.

Тема 12. Фізіологія вищої нервової діяльності собак

Поняття про рефлекс. Рефлекторна дуга. Умовні та безумовні рефлекси. Закономірності та порушення умовно-рефлекторної діяльності. Основні реакції поведінки собаки. Класифікація типів вищої нервової діяльності собак та їх характеристика.

Тема 13. Особливості етології собаки.

Загальне уявлення про поведінку. Поведінкові портрети груп порід. Соціалізація собаки. Статова ієрархія. Ігрова поведінка. Соціальна депривація. Дослідницька поведінка. Основні аспекти ольфакторної поведінки. Маркувальна поведінка. Агресивна поведінка. Спілкування собак між собою.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення		
		Усього годин		Лекційні заняття,		Практичні заняття,		Очна (денна)	Заочна (дистанційна)	Теоретичне завдання, кількість балів	Практичне завдання, кількість балів	Усього балів
		Очна (денна)	Заочна (дистанційна)	Очна (денна)	Заочна (дистанційна)	Очна (денна)	Заочна (дистанційна)					
1	15	8	2	6	1	2	1	7	13	4	6	10
2	15	12	4	8	2	4	2	3	11	4	6	10
Поточний контроль 1										5	5	10
3	15	12	4	8	2	4	2	3	11	4	6	10
4	15	6	2	4	1	2	1	9	13	4	6	10
Поточний контроль 2										5	5	10
Усього за змістові модулі	60	38	12	26	6	12	6	22	48	26	34	60
Підсумковий семестровий контроль залік/екзамен	30							30	30	20	20	40
Загалом	90	38	12	26	6	12	6	52	78	46	54	100

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д. ф.	з/дис т.ф.
1	Вступ. Шкіряний покрив та опорно-рухова система собаки.	8	1
2	Вісцеральні системи організму собаки.	12	2
3	Інтегральні системи організму собаки.	12	2
4	Фізіологія вищої нервової діяльності собак і формування поведінки.	6	1
Разом		26	6

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д. ф.	з/дист. ф.
1	Вступ. Шкіряний покрив та опорно-рухова система собаки.	2	1
2	Вісцеральні системи організму собаки.	4	2
3	Інтегральні системи організму собаки.	4	2
4	Фізіологія вищої нервової діяльності собак і формування поведінки.	2	1
Разом		12	6

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1)	Виконання тестових завдань зі змістового модулю 1. Тестові завдання формуються автоматично з банку питань у СЕЗН ЗНУ Moodle, загальний обсяг 10 тестових завдань.	<p>Тест із кожної теми та контрольної роботи складається з завдань двох видів.</p> <p><i>Завдання першого виду</i> — вибір із множини. За правильне виконання завдання студент отримує:</p> <p>1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримує 0 балів.</p> <p><i>Завдання другого виду</i> — встановлення відповідності. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримує 0 балів.</p>	4
	Виконання і захист завдання лабораторного заняття	Виконання завдань лабораторних занять зі змістового модулю 1.	6 балів здобувачами вищої освіти отримують якщо завдання виконані повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної й додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками передбаченими програмою дисципліни; вміння використовувати їх для вирішення типових і нестандартних практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні,	6

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			<p>викладі та використанні навчального матеріалу;</p> <p>4-5 бали - завдання виконані без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; володіння необхідними методами та методиками передбаченими програмою; вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок;</p> <p>2-3 бали - до 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються не вірно;</p> <p>0-1 балів здобувачі освіти отримують якщо понад 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зараховується і повертається на доопрацювання.</p>	
Усього за ЗМ 1	2			10
2	Виконання тестових завдань у СЕЗН ЗНУ Moodle	Виконання тестових завдань зі змістового модулю 2. Розведення копитних в штучних умовах». Тестові завдання формуються автоматично з банку питань у СЕЗН ЗНУ Moodle, загальний обсяг 10 тестових завдань.	<p>Тест із кожної теми та контрольної роботи складається з завдань двох видів.</p> <p><i>Завдання першого виду — вибір із множини.</i> За правильне виконання завдання студент отримує:</p> <p>1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в)</p>	4

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			<p>позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримує 0 балів.</p> <p><i>Завдання другого виду — встановлення відповідності.</i> За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримує 0 балів.</p>	
	Виконання і захист завдань практичних занять	Виконання завдань практичних занять зі змістового модулю 2.	<p>Оцінювання здійснюється за такою шкалою: 6 балів здобувачами вищої освіти отримують якщо завдання виконані повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної й додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками передбаченими програмою дисципліни; вміння використовувати їх для вирішення типових і нестандартних практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; 4-5 бали - завдання виконані без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; володіння необхідними методами та методиками передбаченими програмою; вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючи окремих незначних помилок;</p>	6

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			<p>2-3 бали - до 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються не вірно;</p> <p>0-1 балів здобувачі освіти отримують якщо понад 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зараховується і повертається на доопрацювання.</p>	
Усього за ЗМ 2	2			10
Поточний контроль 1	Виконання тестових завдань у СЕЗН ЗНУ МооШе	Виконання тестових завдань зі змістових модулів 1-2. Тестові завдання формуються автоматично з банку питань у СЕЗН ЗНУ Moodle, загальний обсяг 20 тестових завдань.	<p>Тест підсумкової атестації складається з завдань двох видів: <i>Завдання першого виду</i> — вибір із множини. За правильне виконання завдання студент отримує:</p> <p>1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримує 0 балів.</p> <p><i>Завдання другого виду</i> — встановлення відповідності. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал,</p>	10

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримує 0 балів.	
3	Виконання тестових завдань у СЕЗН ЗНУ Moodle	Виконання тестових завдань зі змістового модулю 3. Тестові завдання формуються автоматично з банку питань у СЕЗН ЗНУ Moodle, загальний обсяг 10 тестових завдань.	Тест із кожної теми та контрольної роботи складається з завдань двох видів. <i>Завдання першого виду — вибір із множини.</i> За правильне виконання завдання студент отримує: 1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримує 0 балів. <i>Завдання другого виду — встановлення відповідності.</i> За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримує 0 балів.	4
	Виконання і захист завдань практичних занять	Виконання завдань практичних занять зі змістового модулю 3.	Оцінювання здійснюється за такою шкалою: 6 балів здобувачами вищої освіти отримують якщо завдання виконані повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної й додаткової літератури; чітке володіння	6

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			<p>понятійним апаратом, методами та методиками передбаченими програмою дисципліни; вміння використовувати їх для вирішення типових і нестандартних практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу;</p> <p>4-5 бали - завдання виконані без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; володіння необхідними методами та методиками передбаченими програмою; вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок;</p> <p>2-3 бали - до 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються не вірно;</p> <p>0-1 балів здобувачі освіти отримують якщо понад 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зраховується і повертається на доопрацювання.</p>	
Усього за ЗМ 3	2			10

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
4	Виконання тестових завдань у СЕЗН ЗНУ Moodle	Виконання тестових завдань зі змістового модулю 4. Тестові завдання формуються автоматично з банку питань у СЕЗН ЗНУ Moodle, загальний обсяг 10 тестових завдань.	<p>Тест із кожної теми та контрольної роботи складається з завдань двох видів.</p> <p><i>Завдання першого виду</i> — вибір із множини. За правильне виконання завдання студент отримує:</p> <p>1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримує 0 балів.</p> <p><i>Завдання другого виду</i> — встановлення відповідності. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримує 0 балів.</p>	4
	Виконання і захист завдань практичних занять	Виконання завдань практичних занять зі змістового модулю 4.	<p>Оцінювання здійснюється за такою шкалою:</p> <p>6 балів здобувачами вищої освіти отримують якщо завдання виконані повністю без помилок; демонструють всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної й додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками передбаченими програмою дисципліни; вміння використовувати їх для вирішення типових і нестандартних практичних ситуацій; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу;</p>	6

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			<p>4-5 бали - завдання виконані без суттєвих помилок, здобувачі освіти демонструють володіння знаннями основного програмного матеріалу, засвоєння інформації у межах лекційного курсу; володіння необхідними методами та методиками передбаченими програмою; вміння використовувати їх для вирішення типових практичних ситуацій, припускаючись окремих незначних помилок;</p> <p>2-3 бали - до 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти демонструють значні прогалини у знаннях основного та обізнаність із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються не вірно;</p> <p>0-1 балів здобувачі освіти отримують якщо понад 30 % завдань певної роботи виконані частково або неправильно; здобувачі освіти обізнані із деякими поняттями програмного матеріалу, методи та методики передбачені програмою дисципліни використовуються неправильно; виконання роботи не зараховується і повертається на доопрацювання.</p>	
Усього за ЗМ 4	2			10
Поточний контроль 2	Виконання тестових завдань у СЕЗН ЗНУ Moodle	<p>Виконання тестових завдань зі змістових модулів 3-4.</p> <p>Тестові завдання формуються автоматично з банку питань у СЕЗН ЗНУ Moodle, загальний обсяг 20 тестових завдань.</p> <p>1.</p>	<p>Тест підсумкової атестації складатиметься з завдань двох видів:</p> <p><i>Завдання першого виду</i> — вибір із множини. За правильне виконання завдання студент отримує:</p> <p>1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді,</p>	10

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			<p>серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримає 0 балів.</p> <p><i>Завдання другого виду — встановлення відповідності.</i> За правильне виконання завдання студент отримає 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримає 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідностей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримає 0 балів.</p>	
Усього за Змістові модулі	10			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних завдань	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Індивідуальне завдання	<p>Виконання індивідуального аналітичного завдання за обраною здобувачами вищої освіти темою та захист його на останньому практичному занятті. Індивідуальне завдання повинне містити: титульну сторінку; зміст; вступ; основну частину; висновки. Індивідуальне завдання</p> <p>Вимоги до оформлення: виконуються за допомогою комп'ютерного набору на одному боці аркуша формату А4 (210×297 мм). Формат та стиль сторінки: поля: ліве — 30 мм, праве — не менше 10 мм, верхнє та нижнє поля — не менш 20 мм; текстовий редактор — WORD; гарнітура шрифту — Times New Roman; кегель шрифту (розмір) — 14; абзац — 10 мм; відстань між рядками — 1,5 мм. Під час виконання роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення впродовж всієї роботи. Заголовки структурних частин роботи ЗМІСТ, ВСТУП та інші друкують симетрично до тексту посередині рядка великими літерами без крапки в кінці. Назви підрозділів, пунктів і підпунктів записуються, починаючи з абзацного</p>	<p>19-20 балів — здобувачі освіти самостійно виконали понад 90% завдань, під час виконання роботи виявили усебічні, систематичні та глибокі знання програмного матеріалу з дисципліни, уміння ставити мету і формулювати завдання досліджень; творчі здібності у розумінні та використанні програмного матеріалу для виконання поставлених мети та завдань; чітко, логічно, послідовно викладати матеріал; робити обґрунтовані висновки. Під час захисту індивідуального завдання надавали вичерпні, аргументовані та цілісні відповіді на всі запитання. Робота оформлена акуратно, відповідно до поставлених вимог.</p> <p>17-18 балів — здобувачі освіти виконали не менше 90% завдань, завдання роботи виконані достатньо грамотно, але є декілька (1-3) несуттєвих помилок. Під час виконання роботи здобувачі освіти виявили знання і розуміння програмного матеріалу з дисципліни в повному обсязі, уміння ставити мету і формулювати завдання досліджень; творчий підхід до виконання поставлених мети та завдань; логічно, послідовно викладати матеріал; робити обґрунтовані висновки. Під час захисту індивідуального завдання загалом надав аргументовані, без суттєвих помилок, відповіді на всі запитання. У цілому робота оформлена</p>	20

Форма	Види підсумкових контрольних	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
		<p>відступу, після їх нумерації маленькими буквами (крім першої великої) і без крапки в кінці. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менш, ніж два рядки.</p> <p>Індивідуальне завдання виконуються у формі аналітично-розрахункового завдання з визначення об'ємів біотехнічних заходів та ефективності біотехнії для запропонованого мисливського господарства. При оцінці індивідуального завдання враховується науковість, рівень, якість виконання роботи, включаючи її оформлення відповідно вимогам, що висуваються до наукових робіт.</p> <p>Теми індивідуального аналітично-розрахункового завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості опорно-рухової системи собак різних порід. 2. Особливості пасивної частини апарату руху собаки. 3. Особливості активної частини апарату руху собаки. 4. Особливості шкіряного покриву собаки. 5. Шкіряні залози собак, їх будова та призначення. 6. Шерстний покрив собак. Призначення та типи линяння. 7. Система органів дихання. Дихальний цикл. 8. Фізіологія дихання. 	<p>акуратно, але наявні незначні неточності в її оформленні.</p> <p>15-16 балів — здобувачі освіти виконали не менше 80% завдань, завдання роботи виконані достатньо грамотно, але є декілька (до 5) несуттєвих помилок. Під час виконання роботи здобувачі освіти виявили знання і розуміння програмного матеріалу з дисципліни з основних розділів, уміння ставити мету і формулювати завдання досліджень; логічно, послідовно викладати матеріал; робити</p>	

Форма	Види підсумкових контрольних	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
		<p>9. Особливості будови органів травної системи собак та їх топографія.</p> <p>10. Залози травної системи собак, особливості їх будови та функціонування.</p> <p>11. Поняття про ферменти. Основні ферменти та їх класифікація.</p> <p>12. Регуляція роботи травної системи. Центри насичення та голоду.</p> <p>13. Особливості будови органів видільної системи собак та їх топографія.</p> <p>14. Особливості будови статевої системи та її топографія у самців та самиць.</p> <p>15. Особливості розмноження собак.</p> <p>16. Специфіка внутрішнього середовища організму собаки.</p> <p>17. Транспорт речовин в організмі собаки.</p> <p>18. Особливості будови серцево-судинної системи собак та її топографія.</p> <p>19. Захисна функція крові та лімфи. Імуногенез.</p> <p>20. Типи секреції. Особливості залоз внутрішньої та зовнішньої секреції.</p> <p>21. Органи внутрішньої секреції: класифікація, походження залоз.</p> <p>22. Топографія органів внутрішньої секреції собаки та їх анатомічна будова.</p> <p>23. Нервова та ендокринна регуляції, їх схожість та розбіжності. Роль гормонів в ендокринній регуляції.</p> <p>24. Механізми дії гормонів на роботу органів та систем.</p> <p>25. Особливості обміну речовин у собак та його залежність від зовнішніх умов</p>		

Форма	Види підсумкових контрольних	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
		<p>середовища та стану організму.</p> <p>26. Фізіологічні особливості норм живлення собак.</p> <p>27. Особливості теплообміну собак, хімічна та фізична терморегуляції.</p> <p>28. Будова та функції нервової системи собак.</p> <p>29. Будова центральної нервової системи собак та її топографія.</p> <p>30. Органи чуття як система орієнтації собак.</p>		
	Складання заліку	Складання тестових завдань з дисципліни. Тестові завдання формуються автоматично з банку питань у СЕЗН ЗНУ Moodle. Загальний обсяг 50 тестових завдань.	<p>Тест підсумкової атестації складається з завдань трьох видів.</p> <p><i>Завдання першого виду</i> — вибір із множини. За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал. Якщо студент: а) позначив неправильний(і) варіант(и) відповіді(ей); б) позначив два або більше варіантів відповіді, навіть якщо поміж них є правильний; в) позначив тільки один варіант відповіді, навіть якщо він є правильним; г) позначив більше одного варіанту відповіді, серед яких є правильні і неправильні варіанти відповідей, д) не позначив жоден із варіантів відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно. У такому випадку студент отримає 0 балів.</p> <p><i>Завдання другого виду</i> — встановлення відповідності. За правильне виконання завдання</p>	20

Форма	Види підсумкових контрольних	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			<p>студент отримує 1 бал, якщо студент позначив 2-3 відповідності правильно він отримує 0,5 бала. У випадку, коли позначено менше 2-х відповідей, завдання вважатиметься виконаним неправильно, студент отримає 0 балів. Завдання третього виду — коротка відповідь. Студенту необхідно надати точну стислу відповідь, або доповнити зміст завдання (1-3 слова). За правильне виконання завдання студент отримує 1 бал.</p>	
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Анатомія та особливості фізіології собак з основами дресирування. навч. посіб. / [за ред. Л.П. Горальського]. – Житомир. Полісся, 2008. — 448 с.
2. Іванова О.В., Гиль М. І., Литвиненко Т.В., Шевченко А.О., Трофименко О.А Біологія собаки. Навчальний посібник. — Миколаїв, 2010. — 351 с.
3. Хомич В.Т., Горальський Л.П., Ших Ю.С., Морфологія собаки. Навчальний посібник. — Житомир: "Полісся", 2013. — 472 с.
4. Анатомія і фізіологія собаки / П.А. Дехтярьов. В.В.Самойлюк. В.О. Ушкалов, Б.Т. Стегній. - Харків: ІЕКВМ, 2004. — 164 с.

Додаткова:

1. Поліщук Ф.Й., Трофіменко О.Л. Кінологія: Підруч. для вищ. навч. закл. - К; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. — 1000 с.
2. Петриченко В.В. Мисливська кінологія: навчальний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Лісове та садово-паркове господарство» / В.В. Петриченко, Н.І. Лебедева, ЯМ. Карташова. - Запоріжжя: ЗНУ, 2013. — 88 с.
3. Бондаренко В.Д. Мисливська кінологія. Підручник / В.Д. Бондаренко, В.Г. Мазепа, П.Б. Хоєцький. - Львів . Афіша, 2002. — 160 с.
4. Рудик С.К. та інші. Анатомія свійських тварин. — К.: Аграрна освіта. 2001 — 575 с.
5. Найманова Д., Гумпал З. Атлас пород собак. – Прага, 1983. — 304 с.

Інформаційні джерела:

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Електронний фонд наукових публікацій. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ep.html>
3. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Законодавство України. URL: <http://zakonl.rada.gov.ua/laws>
5. Електронна екологічна бібліотека. URL: <http://www.ecoline.ru/books/>
6. Полювання та природа. URL: <http://hunts.in.ua/index.html>
7. Всеукраїнський портал полювання и рибальства: <http://www.vupor.com/>
8. Hunting Ukraine. URL: <http://www.huntingukraine.com/>
9. Державне агентство лісових ресурсів України. URL: <http://dklg.kmu.gov.ua>
10. Видавничий дім «Еко-інформ». URL: <http://www.ekoinform.com.ua/>
11. MagneticOne Municipal Technologies. URL: <https://magneticonemt.com/geoinformatsijna-systema- dlya-lisovogo-gospodarstva/>
12. Мапа Bioroznorodnoscі Baza Danych . URL: <https://baza.biomap.pl/pl/db>
13. Nexplorer. URL : <http://www.ebftour.ru/>
14. Skull Base. URL : <http://skullbase.info/>
15. Theriologia Ukrainica. URL : <http://www.terioshkola.org.ua/>
16. Ukrainian Biodiversity Information Network. URL: <http://ukrbio.com/index.php?lang=0&lang=2>
17. Всеукраїнська асоціація мисливців та користувачів мисливських угідь. URL: <https://www.uahhg.org.ua/>
18. Освітня публічна бібліотека. URL: <https://po-teme.com.ua/>
19. Український сервер мисливця. URL: <http://www.uahunter.com.ua/>
20. Хелпікс.Орг - інтернет помічник. UR: <https://helpiks.org/>